

државе између оба брата, и у какву је опасност бацила опстанак свеколике зграде, коју је Немања у течају многих година подигао, о том смо већ опширније говорили.

Стеван, син Немањин, назва се краљем, и тиме је уважање владаоца а уједно и династије толико узвисио, да су случајне тежње на престо, које би остале силније породице имале, саме по себи пале. Краљевски назив створио је између њих и престола провалу, која се готово није могла прекорачити.

И Стеван није пропустио, да на самрти огласи свога наследника, благословив за краља својега најстаријег сина Радослава.

За владе Радослава очито се показује утицај земаљских великаша на наследство престола. Они принудише нејаког и слабоумног краља да одступи, а млађега му брата Владислава подигоше на престо. У том се опет појављује прастаро изборно право, само што се, без сумње, ограничило на чланове једне исте породице.

Да ли је Владислав по својој вољи престо оставио, или, налазећи се у истим неприликама, принуђен био, да се владавине одрекне, што није баш немогуће после онога, што се са његовим братом збило, то се сад не да пресудити; али се чини, да је трећи брат Урош, још за живота свога старијега брата, дошао на престо.

Уроша, кога историчари називају „велики краљ“, после његове дуге владавине потиснуо је са престола његов син Драгутин. Драгутину је, додуше, помагала и мађарска војска; али се не да порећи, да је и међу српским великашима нашао присталица, који су радосно ту промену прихватили. Јамачно су ови помишљали, да ће под немоћним Драгутином свој утицај лакше остварити, него под енергичним Урошем.

Неколико година после Драгутина долази на престо млађи му брат Милутин. Овде се јавља знатна околност, што Драгутин, који одступа, има сина Владислава, али овај не постаје краљем, већ очин млађи брат Милутин. Што је народ тако лако признао Милутина, то се може, поред, вештине и умалости самога владаоца и заузимања целог клира, највише приписати тој околности, што је Милутин био најстарији члан династије и што је народ у то доба веома живо појмио и признавао старешини право наследства. Али да наследство по природном реду још није било признато, доказује и то, што је, по казивању неких хроничара, Драгутин уступио престо своме млађем брату само под тим условом, ако Милутин призна за свога наследника његова (Драгутинова) сина Владислава. По том је дакле директно наследство требало и гаранције.

Знамо да је Милутин начинио Србију силном и богатом али је и уважање владаочево увеликој мери утврдио. При свем том се његов незаконити син Стеван и опет противу њега бунио. Ма да је Стевана само честољубље покренуло на устанак, ипак су великаши, који га у томе помагали, сасвим друге побуде имали. Они су постали незадовољни и учествовали су у овоме покрету само због Милутинових грчких планова. Али и то стоји, да је претендат престола и против енергичног Милутина нашао присталица међу српским великашима. Па је и Душан нашао у њих помоћи, кад је свога оца лишио престола и живота. Оним многим раздорима, побунама и унутрашњим ратовима,